

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posilať predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 8 kr.			

Vianoce.

Nescíslné milióny ľudstva slávi a svätí v skrúsenosti a s nadšením veľkolepých sviatkov Vianoc. Veriace srdcia pobožnosťami adventnými | tenia citov ľudských. Ona má a musí byť našim znovuzrozením v spravodlivosti a láske, lebo veď ona je prameňom našej viery, prameňom najdo-

Vianočný stromček.

prpravovali sa, aby dôstojne, opravdove a hodne mohli brať účasť na slávnostiach vybavovaných k pamiatke narodenia Bohosyna.

Slavnosť vianočná dobre pochopovaná, v pravde svätená je a musí byť zriedlom posvä-

konalejšieho náboženstva; náboženstva synovskej bázne Božej; náboženstva nekonečnej živej lásky; náboženstva večnej pravdy a pokory.

Či môže nehodám a biedam vystaveného človeka čokoľvek na svete tak uspokojiť, tak po-

zdvihnúť, ako zjavné vyplnenie onej nekonečnej skutočnosti, že Boh tak miloval svet, že mu dal svojho jednorodzeného syna, aby ho zachoval, napr. vil a k spáse priviedol? Nie, tomuto rovného na svete nebolo a nebude. K nebesám sa vznášajú radosťou opojené city, chvejú sa v pokore a plesajú v nadšení srdcia veriacich, ale len veriacich. Lebo ak dakedy, tak bohužiaľ dnes z miliónov povolaných málo sa najde vyvolených; ak dakedy, tak v najnovších časoch nesvedomitosť ľudská opovažuje sa veľký poklad človečenstva, svätú jeho vieru, záruku jeho pokoja a spásenia nerozvážnym svojim pokračovaním nivočiť. Chrám Boží naplnili zase povrchní farizeovia, predavači presvedčenia a peňazomenci zásad tak, že najsvrchovejší čas je, aby Bohočlovek vyhnal túto peľ lotrovskú zo svätiny svojej a priviedol ľud svoj k poznaniu vody živej.

Pokrytstvo a hnusná faľ v putá ubíja duše veriacich, klamstvom a falošným učením zpotvora večné pravdy náboženstva kresťanského, onoho náboženstva, ktoré Syn Boží založil na zemi, a ktoré ani brány pekelné neprelomia. Betlehemske dieťa vyslobodilo človečenstvo z otroctva, pozdvihnúc ľudstvo za dietky Božie. Kresťanské náboženstvo v platnosť uviedlo pravdu všeobecnej lásky a pokory. A zpuční, nadutí synovia sveta nie zaznávajú, ale falšujú vieru našu kresťanskú, nenávisť rozsievajú medzi bratmi, rozbroje vzbudzujú medzi rodinami, na vrstvy delia jednoprávne dietky jediného Boha a vyznačov jediného Krista.

Pokrytci a falošní prorokovia nadužívajú nevedomosť veriacich a popudzujú ich k činom protiviacim sa najsvätejším zásadám cirkve a náboženstva. Namiesto toho, aby hľadeli uviesť kráľovstvo Božie v končinách zemských, hľadajú marnú slávu, za svetskou modlou sa boria a duchov otročím hotoví sú.

Braterstvo, rovnosť a slobodu hlása kresťanstvo, a povolani učitelia cirkve vytkli si za cieľ, tvorenie osobytnej kasty, nadvládu a otročenie mysle na zkazú viery, k úpadku citov náboženstevských.

Padáme, bohužiaľ, so dňa na deň. Nesvedomitosť nivočí pobožnosť, lásku a pokoru. Blud a faľ hlásajú tí, ktorí majú byť hlásateľmi pravdy, a ľud kráča nebezpečenstvám v ústrety.

Lež nezúfame. Sursum corda! Vianoce sú nám zárukou, že pravdy Božie zatísnuť možno síce na čas, no znivočiť takové nikdy sa nepodari.

A preto, kresťania, varujme sa falošných prorokov. Bďime a modlime sa. Dávajúc «čo je Božieho Bohu, a čo je cisárovo cisárovi.» Odľučme svetské veci od duchovných. Verme v Boha a milujme svojich blížnych. Majme útrpnosť

s krehkými a podporujme ich. Pokora nech prebýva v srdciach našich a tak, a len tak budeme hodní synovia Boží, tak, a len tak budeme skutočnými nasledovateľmi Krista Pána.

Slovo k rodákom.

Zo všetkého toho, čo sme v predošlých článkoch popísali, presvedčili ste sa, prečo my «ľudákov» za nebezpečných držíme; prečo ich snahy a účinkovania zatracujeme a prečo týchže za skutočnú politickú stranu nepovažujeme, ba považovať ani nesmieme.

Hlavná príčina toho je ich každodenné kotrmelstvo. Veškeré ich verejné výpovede a tvrdenia či ústne, či cestou tlače nepozostávajú z iného, ako z brízgania, potupovania a prekrúcaní. Prekrúcajú históriu, prekrúcajú zákony, prekrúcajú výpovede závažných faktorov verejného života a nemajú ani zbla úprimnosti a pravdy. Ich smer, ich program, ich spôsob nenie nič iné, ako večné upieranie všetkej skutočnosti, osočovanie krajiny i národa preto, lebo vo veľkej časti nimi pohrdnul.

Neúprimnosť táto spojená s úmyslným prekrúcaním právd a skutočností len smiešnou by bola, keby, bohužiaľ, nebola nameraná ku takým, ktorí v ľahkopochopiteľnej neumelosti svojej snadno pochybení byť môžu, a prevádzaná spôsobom tak úlisným a podvodným, že ľahkoverných na ich vlastnú škodu ihraje prekabátiť, pomútiť, zviešť a zaviesť je vstave.

Na tento spôsob zamiešali do politiky vieru a národnosť. Z posvätných a špinavou rukou nedotknuteľných vecí spravili si dve prúťové paripy, na ktorých ako rytieri smutnej postavy so dňa na deň rajtujú, nepomysliac, že paripy ich zhodí a prúty pošibať môžu.

Denný časopis ich «Alkotmány» nedávno zase za príležitú držal národnosťami lichotí. S obľubou roztrubuje, že nielen my doma vieme a vidíme, lež vie a vidí to vrah celý svet, že uhorský snem nezastupuje Uhorsko, lež jedine rod maďarský. Národnosti nie sú vrah na sneme zastúpené; polovica obyvateľov nemá vrah tam svojich poslancov, svojich zástupcov. Nuž čo to má zas znamenať? Nič iné, ako zlatý medový motúz pretiahnuť národnosťam. Lenže, páni od Alkotmányu, tak len gyplov lapajú. Na hlúpu túto prekrúcaninu nenajdu hľadaných bláznov. Lebo ved «ľudári» od týždňov iné ani netvrdia ako to, že snem je nie zastupiteľstvom uhorského národa, lež len zastupiteľstvom úradníctva, žandárov a vojska. Koľko v tom pravdy vidí každý i bez rozmýšľania. Keď toto neosožilo, vynasli bájku o nezastúpených národnosťach. Koľko v tomto pravdy, vidí každý, keď pozre, kde a ko

volili minulého októbra a novembra uhorských ablegátov. Ozaj koľko rodených Maďarov volilo Zoltána Zmeskala v Bobrove? Ktorá národnosť, ako taká, oddala sa v celosti svojej passivite od roku 1867 až po dnes? Či Slováci, Srbi, Nemci atď. neberú podiel na voľbách? A keď berú a skutočne pošlú nimi vyvolených poslancov na snem, či nie sú potom zastúpenými? Pravdomluvní kresťanskí páni od Alkotmányu! kde že je pravda?

— Alebo snád' — a to bude opravdová pravda — ako ste si urobili osobitný pochop o «ľude» tak máte aj svoj zvláštny pochop o národnostiach.

Ludom v Uhorsku vám je len ten, kto na Ferdinanda Zichy a Molnára prisahá, vaše bala mutiny verí a vám sa slepo podrobí telesne i duševne. A národnosťami sú z pomedzi inojazyčných obyvateľov vlasti tí a len tí, ktorí odnárodňujúce smery nasledujú, ktorí rozumovaním vašmu podobným do vlastného hniezda špincú. Národnostní odpadlíci nemajú zástupcov, národnosti ale ovšem, o čom sa v krátkosti presvedčíte na tom sneme, ktorý vy za «nezákonný» roztrubujete a «úctu» upierate. Tak to hlásal váš Rakovszky. Nuž farisejskí zákoníci! Vy čistá zákonitosť a legitimita, čo hľadáte a prečo meškáte na tom «nezákonnom» sneme? Prečo a načo beriete účasť na nezákonných právach jeho? Pokrytci, búriť chcete na hor i na dol a prekrúcate všetko jasné i tajomné. No, jalová je vaša práca: svetlo pravdy nezahasíte, vývin hmotný i duševný nezahamujete, a Uhorsko i ponad vás prejde k dennému poriadku.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Vojanská porada o východnej otázke. V otázke zápletok, ktoré sa dajú na jar očakávať na Balkáne vydržiavané boli vo Viedni tri dni trvajúce porady. Na porade predsedal sám kráľ, účasť brali mnohí čelní generáli. Na porade bolo ustálené, že v páde vypuknutia nepokojov, jaké vojenské poriadky má porobiť rakúsko-uhorská monarchia.

Vianočné snemové prázdniny budú trvať od 22. decembra do 11. januára.

Voľba krajinského vyslanca vo Zvolene. V sobotu 19. tohoto mesiaca bola vo Zvolene voľba krajinského vyslanca; jednohlasne bol zvolený Pavel Nemeskéri Kiss, štátny sekretár v ministerstve orby.

Mandát grófa Alberta Apponyiho. Medzi tými 27 mandátami, proti ktorým boli zadané sťažnosti, nachádza sa aj mandát grófa Alberta Apponyiho, vodcu národnej strany. Na výsledok bola celá krajina zvedavá. Osprave-

dlňujúci, verifikačný odbor pojednával sťažnosť zadanú proti zvoleniu Apponyiho minulý týždeň a v sobotu vyniesol výrok. Výrok tento voľbu Apponyiho ospravedlnil.

Čacanská voľba. V Čaci, kde Leo Lánčzy neprijal mandát, prevedie sa nová voľba 5-ho januára. Najnovšie spomína sa čo kandidát liberálnej strany Ján Milec advokát žilinský. Ludová strana znovu kandiduje dr. Jána Černocho, ostrihonského kanonika.

Krajinský rozpočet na budúci rok. Finančný odbor už dokončil pojednávanie krajinského rozpočtu na rok 1897., a tak snem môže hneď po vianočných prázdninách započat tenže pojednávať.

KRAJINSKÝ SNEM

Pred vianočnými sviatkami snemovňa dokončila pojednávanie adresy. Pojednávanie bolo niekedy až veľmi náruživé. Ministerský predseda barón Bánffy tiež sa súčasťnil na pojednávaní a reč jeho nemalo prispela k tomu, že svet vidí: že opposície pri voľbách dopúšťaly sa všetkých možných figlov a prechmatov.

15. decembra. *Komjáthy* zazlieva hlavne, že v trónnej reči nebolo zmienky o zahraničných záležitostiach. Prijíma návrh *Kossuthov*.

Hovorili ešte *Szöts* a *Horánszky*.

16. decembra. *Orley* schvaľuje, že pri voľbách na ľud vplývali slúžnovci a notári, lebo ináčej by bol padol do rúk nevlasteneckých

Sima tvrdí o voľbách, že sú nie výrazom opravdovej vôle ľudu. *Eugen Bartha* v tmavom svetle hľá finančný stav krajiny, ktorá je veľmi zadlžená. *Szalay* dokazoval že sa pri voľbách veľmi podplácalo.

17. decembra. *Polczner* prívrženec *Kossutha* žiada zrušenie colno-obchodnej zmluvy, samostatné colné územie a samostatnú národnú banku.

Ministerský predseda barón *Bánffy* povedal skvelú reč, ktorej údery padaly, jako cepy na hlavy opposície. Opposície roztrubujú, že vláda robila nátlak na úradníctvo, aby agitovalo za liberálnu stranu, rečník dokázal viacerými faktami, že úradníctvo miestami tuho agitovať — opposície. Apponyiho pomenoval hamovníkom, lebo najprv žiada reformy a keď ich vláda predostre, potom bojuje proti nim. Opposície zazlievajú ďalej, že vplýval na voľby. Na túto námietku odpovedal, že vodcovia všetkých opposičných strán riadili voľby a vplývali na ne; prečo by práve on, vodca najsilnejšej, liberálnej strany nebol smel to robiť, čo robili iní? Kde je tu zásada rovnoprávnosti?

Čo sa týče peňazí pri voľbách, barón *Bánffy* hovorí, že nielen liberálna strana trovila, ale trovily, asice ešte viac aj opposície. Neboly to tedy násilenstvá, peniaz a nezákonné zneužívanie moci, čo opposície pripravilo o víťazstvo, ako ich chovanie sa na minulom sneme a osobníckárstvo. Národ nahliadol, že sa krajina nedá spravovať jalovými rečami a kritikami, lež len tvorbami a liberálna strana tvorila, preto sa národ choval k nej dôverou. — Reč spravila ohromný dojem.

Gróf *Benyovszky* odporúča *Kossuthov* program, ktorý krajina s oduševnením prijala. Vytýka, že vo voľbách nielo národného ducha. Štefan *Rakovszky* zaoberal sa s voľbami, pri ktorých byly celé armády vojska, zvlášte tam, kde vystúpila ľudová strana. Žiada revíziu cirkevno-politických zákonov.

Hovoril ešte *Messko* proti revízií cirkevnej politiky.

18. decembra. Dnes hovorili sami opozicionálni rečníci a opakovali to, čo už bolo viackrát povedané, totižto nadužívanie pri voľbách, rakúskeho ducha vojska, samostatné colné územie atď.

19. decembra. Valent Illyés dáva dobrú radu ľudovej strane, aby nerušili náboženský pokoj medzi jednotlivými konfessiami. Ján Asbóth prijal návrh adresy ľudovej strany a tým pristúpil k nej. Na konci zasadnutia hovoril Mócsy, člen ľudovej strany.

Snemovňa magnátov vydržovala 18-ho decembra tiež zasadnutie. Pojednávajúca bola odpoveď na trónnu reč. Kardinál a biskup Schlauch žiada, aby sa v odpovedi žiadalo odstránenie všetkých, katolícku cirkiev narážajúcich ustanovizní, jedným slovom žiadal revisiu cirkevnej politiky. Ministerský predseda je proti revisii.

Gajzágó drží katolícku autonómiu za najlepší prostriedok, ktorý je vstave cirkevno-politickými zákonami rozbúrené mysle utíšiť.

Minister kultu Wlassics hovorí, že pokiaľ kňazia neprestanú ľud poburovať, že vláda nedrží za príhodné, aby predložila návrh pofahujúci sa na uvedenie autonómie v katolíckej cirkvi.

Ferdinand Zichy hovoril o prenasledovaní kňazov. Tvrdí, že nepokoj v obyvateľstve rozsiera iba vláda tým, že nechce prijať revisiu.

Ministerský predseda odpovedal na obviňovania Zichyho, načo bola odpoveď prijatá.

Hospodárstvo.

Kto sa zaoberá hospodárstvom, vie dobre, že pri terajšej cene obilia gazdovia len ťažko vládzu sa udržať. Len pri najväčšej skromnosti a gazdovlivosti možno im vyžiť bez toho, žeby sa celkom zadlžili. Dane a iné farchy sú značné, výdavky pri obrábaní roľ sú teraz o veľa väčšie ako boli predtým, — a cena obilia od 10—15 rokov spadla temer na polovicu.

Keď hľadáme príčiny, ktoré zapríčinily túto smutnú okolnosť, treba sa nám priznať, že týchto príčin je dosť mnoho a zväčša sú také, že nám ich nemožno celkovite odstrániť; len čiastočne môžeme im odpomôcť.

Mnohí pripisujú lacnotu obilia tej okolnosti, že teraz seje a rodí sa u nás o veľa viac obilia ako predtým. Ved' je pravda, že sa v Uhorsku za našich časov asi osemkrát toľko obilia rodí ako pred 40—50 rokami; lenže aj spotreba domáca i cudzozemská zriastla vo veľkej miere.

To nenie chyba, že sa u nás rodí mnoho obilia; bár by sa ho urodilo ešte viac. Ale to nás kazí, že my naše obilie nemôžeme tak lacno — a pri tom s osohom — predávať ako na príklad Američania alebo Austráľania. U nás je pôda už vyzitejšia ako v Amerike, v Austrálii a nevydá toľkú úrodu ako v týchto krajoch; aj obrábanie roľ je u nás o veľa drahšie ako tam.

Zdá sa, že pri poľnom hospodárstve my nevieme ešte tak šikovne pracovať ako v mnohých iných krajinách europejských, ačpráve v tomto ohľade aj u nás badať istý pokrok. Roku

1885 v Uhorsku urodilo sa na jednom katastrálnom jutre priemerne 15 $\frac{1}{2}$ hektolitrov obilia; o desať rokov pozdejšie roku 1895 urodilo sa už 17 $\frac{1}{2}$ hektolitrov. Pravda je to dosť málo oproti tomu, koľko sa urodí na jednom jutre v dajedných iných krajinách. V Anglicku dáva jedno katastrálne jutro priemerne 27 hektolitrov úrody, v Bavorsku 26, v Belgicku 25, v Sasku 24, v Nizozemsku 22 hektolitrov; ba v Hessen-Darmstade v Nemecku priviedli to tak ďaleko, že sa tam priemerne 34—35 hektolitrov obilia urodí na jednom jutre.

Ale tieto krajiny, — trebárs tam stojí hospodárstvo na vysokom stupni, — nekazia cenu nášho obilia; tam majú tak málo roľ, že ešte aj z cudzozemska treba im privážať obilie k výžive.

Cenu nášho obilia ubíja hlavne obilie americké. V Amerike obrábanie roľ stojí o veľa menej ako u nás, krem toho americké roľe dávajú skoro dva razy toľkú úrodu ako naše. Preto môžu Američania tak lacno predávať svoje obilie, že naši hospodári nie sú vstave závodit' s nimi, — a predsa majú pri tom o mnoho viac osohu ako my. K tomu obilie v Amerike a v iných južných krajoch doziera skorej ako u nás; tak že keď naše obilie príde na trh, vtedy už Amerika, potom India, Austrália zaplavila europejské trhoviská lacným obilím.

Pred 25—30 rokami americké obilie nebárs dochodilo do Europy; len po veľkej vojne americkej začali Američania posielat' obilie na europejskú pevninu.

Dotiaľ pre tie krajiny europejské, v ktorých nerodilo sa dosť obilia pre domácu potrebu, kupovali kupci obilie v Uhorsku a vtedy naše obilie malo dobrú cenu. Teraz je premávka po lodách i po železnici tak vyvinutá, prívoz aj z ďalekých krajov zámorských zlacnel natoľko, že nielen z Ameriky, ale aj z Indie a z Austrálie môže sa obilie lacno dovážať do Europy a zase môže sa lacno predávať. Toto je hlavná príčina, že naše obilie tak spadlo s ceny a naši hospodári vychodia na nivoč.

Ale sú aj iné príčiny, ktoré zaviniły hospodársku biedu u nás. Naši hospodári predtým väčšmi zaoberali sa dochovávaním statku a pritom na dobrej pomoci boli im rozsiahle pastviská, ktorých bolo v Uhorsku predtým hojne. Ale pozdejšie, keď obilie malo značnú cenu, hospodári čo lepšie pastviská sorali a posiali. Na planšej paši potom držali menej statku. Do tých čias kým obilie bolo v cene, — takéto gazdovstvo vyplácalo sa dosť dobre; ale teraz, — pri nízkéj cene obilia — je ťažko tak gazdovať.

Bolo by žiadúcné, aby sa naši hospodári nezaoberali len dorábaním obilia; lebo keď obilie

nemá ceny, takéto gazdovanie nezodpovedá cieľu a privádza k úpadku. Miesto toho mali by sa zaoberať v čim väčšej miere dochovávaním statku a oviec. Ale tento statok nech je dobrý, zdravý a nie biedny, zakrpatený. Na dobrý, pekný statok najde sa vždy kupец a ovce sú hospodárovi tiež veľmi na ošoh; za syr a za vlnu — bárs aj táto zlacnela v poslednej dobe — gazda ešte vždy môže utržiť pekný groš. Miesto obilia mali by naši hospodári dorábať viac umelého krmu, ďateliny, lucerny, ľadnika, čo je nevyhnutne potrebné pri dochovávaní statku. Opätujem, že len dobrý statok vypláca sa držať; planý, vychudnutý statok nemá ceny.

Naši hospodári na statku a na ovciach mohli by vyhrať to, čo utratili na obilí.

Toto bol by spôsob, ktorým aspoň čiastočne dala by sa odstrániť bieda, ktorá valí sa so všetkých strán na gazdov. Snáď takto bolo by možno zabezpečiť lepšiu a krajšiu budúcnosť nášmu hospodárstvu. —č.

DOPISY.

Zázrivá, pred Vianocmi 1896.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Dožili sme sa v dobrom zdraví tých v roku najradostnejších sviatkov. Mnohí z nás sa pominuli, čo teraz rok tiež s nami slávil pamiatku narodenia Spasiteľa. Nech odpočívajú v pokoji! Pozrime a obzrime seba a pýtajme sa jeden druhého: ktorý ze z nás dožije budúce Vianoce? Preto na bok so všetkými nesvármi, na bok s nepriateľstvami; podajme si pravice, počastujme sa pohárom mieru, lebo nevieme, či dožijeme túto slávnosť viac. A keď aj dožijeme, tým väčšia bude radosť naša. Nejedon z nás, starec šedivý už jednou nohou stojí v hrobe; koľkí ale mladší ho už predišli? Teda pozor aj vy mladí, opatrní buďte, pamätajte na smrť!

Po slávnostach týchto blíži sa nám Nový 1897-ny rok. Čože za prekvapenia nám donesie? Ale nech sa stane vôľa Božia; prežili sme časy zlé; naša drahá tisícročná vlasť mnoho môže vyprávať o mnoho horších rokoch jaké sme my ešte nezažili. Ale úfajme a prosme Pána Boha, aby v nastávajúcom roku všetky nehody, nešťastia, nemoce od nás odvrátil ráčil; nech nám popraje pokoja nadovšetko, lebo kde niet pokoja, tam nie požeňnaní! Blahoželajme si spoločne!

V nastávajúcom novom roku teda predovšetkým vám mnohovážny pane redaktor, prajem a višujem stáleho zdravia a dostatočnej sily k redigovaniu tohoto obľúbeného časopisu, aby on v skutku bol opravdovým tak jak sa doteraz dokázal. By hlásal svornosť a pokoj medzi všetkými občanmi vlasti.

Prajem všetkým čitateľom zdravia, pokoj duše i tela. Vernosť a oddanosť ku korunovanému kráľovi, poslušnosť k vrchnostiam, lásku k vlasti, vôľe a chuti ku plneniu povinností svojho stavu.

Aj mojim spoluobčanom prajem, aby Pán Boh zhlíadnul na nich a odvrátil od nich ten nepokoj, nepria-

teľstvo, ktoré sa medzi nimi rozhostilo. Pozrite nerozumné malé chrobáky: včely a mravce. Jak pokojne tolké stá a stá sa zmestia v dosť malom kláte a kopei. Jak si múdre vyhybujú, aby jedno druhému nezavadilo; jak usilovne spoločne pracujú. Berte si príklad z nich a učte sa jako máte v pokoji a svornosti nažívať. Veď vy ste rozumom obdarené tvory, a kde si nemôžete rozkazať náruživostiam, berte rozum na pomoc. Jako včely spoločne bojujú proti nepriateľovi, bojujte i vy proti vášmu úhľadnému nepriateľovi! nemravnosti.

Urobte koniec nepriateľstvám; slúbme si vospolok priateľstvo a pracujme pokojne na zmáhaní našom jak telesnom tak duševnom.

Všetci vospolok si prajme, aby sa nám nastávajúcím rokom nový, lepší, pokojnejší život započal. Odpuštnie jeden druhému ublíženiam s tým povedomím, že sme ľudia krehkí a majúce pred očima príklad Spasiteľa, ktorý v smrteľnom boji nielen že odpustil, ale sa aj za nepriateľov modlil.

Dač nového nemáme, vyjmúce, že nám nastávajú voľby rychtárske. Zázrivské voľby sa skoro ablegátskym voľbám podobajú. Aj tohoto roku to nepôjde hladko, lebo sa viacej kandidátov hlási; úfame ale, že snáď bez porušenia pokoja prežijeme aj tieto obecné voľby.

Všetkým čitateľom priateľom i nepriateľom, šťastlivé sviatky!
Fr. Zeus Ludomil.

Petrovice, dňa 14. decembra.

Veľactený Pán Redaktor!

V 50. čísle Krestana, vyšiel jeden dopis z Petrovic, kde je sdelená odpoveď na dopis Opravdového Krestana z čísla 33. Ponevác „Krestan“ chce na svoj dopis ešte odpoveď, nuž som tak smelý a tu mu ju podávam. Ponač prv ale musím spomnúť, čo v 50. čísle Krestana stojí. Istý „Rozvažitý“ píše, že ľudová strana nezaspala, že do Petrovic vojsko prišlo, ktoré ľudovú stranu strašilo a vyhrážalo sa jej; že ľudová strana lásku, tichosť hlásala, že to nebol člen ľudovej strany, čo podpaľoval, ale z liberálnej strany. Ďalej, že notári kmínia a ľudom zakazujú kázne očúvať. Vyzýva pánov farárov a kaplánov, aby nedovolili pred kostolom notárom reči držať, a naposledy vyvoláva, aby sme odpovedali na dopis jeho, jak vieme.

V celom dopise tými najšpatnejšími slovami ubližuje, asice nadáva do tatárov, kmínov, ľhárov, bezočivcov, diviakov, švihákov, do podlých atď. čo všetko padá na petrovického notára.

Keď chce teda, ten pán Rozvažitý, aj ja dám odpoveď, poznamenávajúc ale, že tie tak pekné výrazy, jako „Rozvažitý“ nebudem používať. Takéto výrazy hodia sa len pre ľudárov.

Žeby vojsko bolo v Petrovicach, na tom je len toľko pravdy, že ich bolo všetko dohromady 12 mužov, a keďby sa boli hrozili ľudárom, tedy by im pán farár zaiste nebol dal po cigare. Že sa v kostole láska hlásala? To tiež nie, ale vyhrážanie ano (predtým možno že sa láska hlásala, ale teraz nie). Žeby sa ľudová strana ticho bola držala, to tiež nenie pravda; setehovský rychtár len preto hlasoval na ľudovú stranu, lebo sa mu podpálením a ukamenovaním vyhrážali atď. Toto má byť tá tichosť? Aj to je tichosť, keď ten pán „Rozvažitý“ sa vyhráza? Teda ak sa čo stane, nemôžeme mať zas podozrenia? Nech mne tak Pán Boh pomáha, ak to ľudári nepodpálili! Veď že by bol aj Hochfelder vyhorel, keby blízko fary nebýval. Nuž odkiaľ že toto vedia p. gazdinká? ... Žeby notár farárovi do kmínov nadával, z

toho je len tolko pravda, jako že to liberáli podpálili. To treba dokázať. To je zas búrenie,

Teda pán „Rozvažitý“ bol som tak smelý aj moju mienku sdeliť, a jak bude treba, hotový som aj naďalej sa takto zastávať. Teraz som len zvedavý, že prečo ten za pravdu horiaci pán „Rozvažitý“ svoje meno nepodpisal (ja viem kto je), lebo do povetria báchať a dopis svoj nepodpisat, to môže ktokoľvek. Viem, keď by ho pred súd citovali, dozaista by sa nejaký úceň alebo tovaryš dostavil.

A či je to v každej fare tak, že sa roráty nedržia? A keď sa ku nezdravému ide i zl. sa platí? Jako platil setechovský rychtár? Aj takéto vieme. Odpusť Pane vinníkom tvojim, a prijmi ich na milosť. Nech Pán Boh každému pomáha, a mňa neopustí.

S úctou *Ten prvý dopisovateľ.*

Odorin (spišská stol.), 19. dec. 1896.

Otený Pán Redaktor!

Čítal som v bájkach, že obluda ľudí straší, pravda že len takých, ktorí tomu veria a tej obludy sa boja. Nečítal som nikdy noviny „Kreštan“, ale jeden čitateľ tých novín priniesol mi 46. číslo, v ktorom je i o mojej osobe zmienka. Asice písal to Jožko Dirdoň, volič. Poznal som už dávno jedného Dirda v susednej obci, ktorý len pri kovadielku sedáva a v svojej kolibe pri práci očakáva deň svojho oslobodenia. Kto zneužíva meno toho nevinného cigáňa, ten nie je hoden, aby mu ten cigáň dajakú úctu preukázal. Keď by ten dopisovateľ miesto mena Dirdovho (do novín Dirdoň napísal) radšej svoje meno podpísal, istotne by som jeho osobnosti veľmi neprijemné chyry verejnosti podal. A tak vyzývam dopisovateľa, aby na budúce svoje vlastné meno podpísal, nie ale meno tohto poriadneho cigáňa. Ja chcem i na budúcnosť takým buričom vždy v novinách odpovedať!

Pán Kristus slovom i príkladom učil! Medzi iným i to povedal: nesúďte a nebudete súdení. Taktiež aj aj to: jakou mierou vy meráte, takou aj vám odmerané bude. Ja to hovorím, že mňa žiadna Dirdoňská moc od vládnej stránky nikdy neodvedie. Ja som ešte nikdy z ničej lásky nežil! Chlieb môj krvopotne zaslúžený požívam a úfam od Pána Boha a od vysokej vlády, že dost v krátkom čase moju pensiu dostanem, a tak budem mať pokoj s Dirdoňami. Ešte jedno chcem podotknúť, že mám viacej opravdovej viery Kristovej (ponevác náboženstvo vyučujem) jak falošný Dirdoň a takých Dirdoňov sa aj viacej nachádza. Nechcem nikoho obraziť, ale aj ja chcem mať pokoj. Ináč noviny budú mať dlhé časy robotu. Ja sa nedám od nikoho obraziť. Grobianstva zvyknul som stonásobnými úrokami prinavrátiť.

Štefan Ferkó, diplomovaný učiteľ.

Vianoce chudobných.

(Obrázok zo života.)

Tak smutný je zimný podvečer na úpatí vysokých Beskydov. Sňahom kryté obrovské vrchy hneď po poľudní tmavým stínom pokrývajú hlboké, prepastiam podobné doliny, a z pološera tohoto tak desne — tak strašlivo zavznieva hučanie vetra a tupé krákanie vrán.

Blížil sa svätvečer Vianoc, keď z chudobnej chalupy na ľavom úbočí údolia Sázavy vystavenej, asi tridsaťročný silný chlap vykročil, — za ním vybehnuvšie asi osemročné dievčatko na čelo pobožkal a poprekrúcanou

hörnou v lese na pravej strane ležiaceu cestou stúpajúc zmiznul.

Vyziabla malá devuška usazeným zrakom pozerala za ním, a len keď milovaný otec v tóni stromov zmiznul, vbehla nazad do chalupy.

V izbe hlboké ticho panovalo, pri dverách na teplom prípecku veľkých kachiel v čistej ale veľmi hrubej košielke oblečené chlapča spalo. Usmiate tento anjelik — na otcovej kapse odpočívajúšu kučeravú hlavičku svoju, ako čoby vo sne niečo lepšie vidieť chcel, trošička pozdvihnuť a taký pohyb urobil, ktorý by náhodne preň osudným stať sa mohol, keby matka na jedinej blízko pece stojacej posteli ležiaca, strachom nebola zkríkla a tým dievčatko na prehadzujúceho sa brata neupomenula. Katrenka tichúčko vzala ešte vždy spiacého bratricka a sadnúce si s ním na kraj postele, hlavičku jeho na prsia svoje položila, nemo hľadiac pri tom na dobrú ale chorú, veľmi ťažko chorú matičku, ktorej drahý otec práve teraz do mesta pre lekára išiel.

Tak chudobné, tak biedné bolo tu všetko. Mladá hájnička od rokov nemocná v posteli ležala, a kým jej nemoc veľké výdavky zapríčinila, zatiaľ jej predtým neunavené robotné ruky k nekonečnému zármutku srdca matkinho a k najväčšej škode ich gazdovstva hľively dlho, predlho — večne! I teraz o tom musela rozmýšľať, lebo ako na svojich dvoje detičiek hľadela, prúd trpkých horúcich slz vyronil jej z očí, ako hŕňný potok počas letného dážďa.

Malé dievčatko na zem spustilo bračeka a vrhlo sa na vychudlé prsia matky, lískavými slovami ju prosiac, zaklínajúc, aby dobrá, sladká jej mamička neplakala. Malý Janiček sa medzitým prebudil; zarazene pozeral okolo seba na zemi a nevedel pochopiť, kam sa mu podely všetky tie krásne veci, ktoré on vo sne videl. Kísi-kamsi rozplakal sa a tým sestričku k sebe privábil. Malá opatrovkiňa na pestúčku sa premenila, tíšila láskala bračeka, sľubujúc mu, že keď sa lepšie zotmie, príde Ježiško a donesie mu krásne osvetlený a so všetkým vidaným i nevidaným preplnený stromček, ak i naďalej bude taký dobrý, ako bol posiaľ a keď bude rodičov i sestričku milovať.

Jakokoľvek svieralo choré srdce matky k posteli pripútanej, keď devaťročné svoje dievčatko takto hovorí počúvala, ako vzdychala k pánu Bohu o pomoc pre svojich drahých; a keď ju skrúšená modlitba aj utíšila kofko-toľko, ale zdravia a silu nazpäť dať jej nemohla. Zdvihnúť sa, ba i len hovorí sotva bola v stave, preto len tvár svoju k milovaným dieťkam obrátila a pohľad jej večne na nich dlel.

Medzi časom zmrklo sa. Katrenka najprv lampu zapálila a túže na stôl poloziac, započala potom vianočný pre bračeka prichystaný stromček poriadit. Za ten čas malému chlapčekovi pri stole kľačať kázala, naložiac mu, aby sa pekne modlil a len potom, keď anielikov zvonit počuje, aby vstal a naprostried izby pozeral.

Malý chlapček svedomite kľačal, složil spolu malé prstočky a odmodlil sa opätovne viac ráz jedno za druhým prvú polovicu jedinej známej mu modlitby, dokiaľ Katrenka stromček dôkladne vystrojila. Stromček bol väčší od chlapčeka, ale menší, ako dievčatko; na ňom dva-try kusky farbeného papiera, zopár červených jabĺček a vlaských orechov, jedno srdiečko, jedna fajka, jedna cifrovaná čižma, a jeden opravdový husár na koni, všetko to malované medovníky boli tie drahocenné poklady, ktorými dobré srdce chudákov malé dieťatko obdarit a blaženým urobiť chcelo... len chlapčeka, — lebo veď pre dievčatko už nevystalo; — a ona je už veľká, ona

i tak už vedela, že stromček s vecami anjeličky nenosia, že to kúpiť treba za peniaze, — ktoré jej — chybujú.

Zapáliec dve, na konáriky pripevnené lojové sviečičky, už práve cengaf' chcela, — keď jej na mu zišlo, že sa stromček na stoličke lepšie bude vynímať. Ale — chudiatko, — veľmi sa náhlila, lebo prípravy aj jej dlhými sa zdaly byť, preto ani nie div, že zle vyrátaným pohybom prevrátila lampu, ktorá s hrkotom na zem sa zrútila, a tam olej sa zažnúc, pol izby hneď plameňom zaplavil. Na smrť prestrašené dievča najprv bračeka na stromček sa zadivavšieho schytilo do náručia — ktorý zas obidvoma ručkami stromček chytil, a tak ho niesla von do hory pod ústrešie storočných jedlí, a potom znova vbehla do horiacej izby ratovať chorú drahú matičku svoju.

* * *

V tom istom okamžení z hory na pravom boku stojacej dve postavy sa zjavily. Boli to dva mužovia. Jeden z nich s hrozným výkrikom a s divokou rýchlosťou k horiacej chalupe letel a skoro v jej v nútry zmiznul. Keď druhý mužský k horiacemu domčeku dorazil, práve vtedy vboril sa prehorený dach a staré do poiovice shorené steny srútily sa . . . pod stromami ale ešte i vtedy stálo osirelé už chlapiatko, v zmeravených ručičkách držiace maličký stromček, na ktorom — okrem s dychtivou žiadosťou a blaženou radosťou obdivovaných vecí, i dve lojové sviečky horely.

— Pri pohľade na dojímavý tento obraz srdce lekára, ináč pohľadami na častú biedu otúžené, zachvelo sa a silný, neohrozený muž tento dlho a skormútene — plakal.

Kubinský.

Vivin fabričného priemyslu v Trenčíne.

Už od rokov cítime, že kvitúci a ešte vždy vyvíjajúci sa priemysel našich susedov potláča naše verejné hospodárstvo. Tých niekoľko väčších priemyselných závodov, ktoré u nás najnovšie povstali, len čiastočne uzdravily naše potlačené hospodárske pomery; za prvými zdarnými krokami musí nasledovať ešte mnoho vydarených podnikov, jak chceme hovoriť o pokroku na poli priemyslu. Lebo dorábanie surových plodín, čo je už od dávnych čias skoro jediným dôchodkovým prameňom našich roľníkov, dnes už čo sa týče výnosnosti ledvaj ráta niečo a čo zabezpečuje istý dôchodok, totižto spracovanie surových látok, z toho ťahajú osov zväčša len cudzinci. Susedné moravské a české fabriky najväčšiu čiastku surových látok, ktoré spracúvajú, u nás si zadodávajú za lacné ceny, aby nám potom hotové priemyselné články draho predávaly.

Tieto verejno-hospodárske pomery jak hmotne, tak aj duševne do pút vrhajú ľud náš. Ponevác' nielo dost hmotných prameňov ani duševne nenapredujeme; miesto podujímavého ducha vidíme všade len chudobnenie. Malý priemyselník nevie závodit' a malý poľný hospodár zväčša len čo nádenník je vstave sa udržat'. Toto sú také pomery, ktoré vyžadujú základný a rýchly liek.

Jediný priemyselný podnik, ktorý istú čiastku surových plodín spracúval v priemyselné články, bolo pálenie špiritusu. Veľkí statkári a veľkí árendátori mali z tohoto priemyselného odvetvia dost veľký osov, keď ale

vezmeme do ohľadu ten ničiaci účinok, ktorý malo rýchle šírenie sa pitia pálenky na náš ľud, dorábanie tohoto, ducha a mravy rovnako ubíjajúceho jedu možno len škodným pomenovať. Špiritusový priemysel nevychováva umných fabričných robotníkov. Lebo tu sa iba to vyžaduje, aby závod vedúci bol rozumný človek a aby stroje byly dobré. Pri pálení špiritusu zamestnaní robotníci ešte aj od strojov jednoduchšiu prácu konajú, a samé toto zamestnávajúce a ešte viac príležitosti, že sa môžu oddať pitiu pálenky nenie výhodné čo sa týče duševného a mravného vývinu, lež práve naopak, to im škodí.

Celkom inakšie pomery najdeme, keď zkusíme iné priemyselné závody. Celý rad umných robotníkov tvorí novú, zdravú, na svet súcú spoločenskú triedu. Práca týchto je tiež viac-menej mechanická, jako by práca stroja, ale v zamestnávaní každej triedy najde sa istá samostatnosť, ktorá nedovolí, aby remeselník klesol na stupeň mašiny. Lepší zárobok zabezpečuje mu lepšiu výživu a následkom tohoto býva, že sa takito robotníci interessujú o vznešenejšie veci, že napredujú, že sa vyššie vzdelávajú. Hlavnou túhou fabričného robotníka je, aby sa vo vyvolenom odbore práce zdokonačil, lebo veď dľa toho posudzujú jeho schopnosť práce a dľa toho ho aj platia. Aby sme toho dokázali, odvolávame sa na dva väčšie podniky našej stolice: na Zay-Uhrovec a na Žilinu.

Tá okolnosť, že v našej stolici neskoro bolo postarané o fabričný priemysel, zapríčinila, že fabriční robotníci boli zprvu sami cudzinci a ešte aj dnes je veľká čiastka robotníkov sami cudzinci. Našinci majú z fabrik len po čase osov, keď totižto umom pokročili, čili lepšie sa vzdelali a keď privykli ku fabričnej práci.

Toto pozorujeme aj pri novej rovnianskej sklennej hute, ale aj pri žilinských fabrikách. V cementovej fabrike v Lédecu pracujú už výlučne len tamejší obyvatelia, lebo tamejšia práca sa podobá poľnej a hórnej práci ľudu. Že je náš ľud pri fabričnej práci dost šikovný a po krátkom vyučovaní a učestní že sa dá na tomto poli upotrebit', to vidno aj pri paličkovej fabrike v Zay-Uhrovcí a pri papierovej fabrike v Bobote, kde ledvaj vidno cudzích robotníkov.

Všetko toto bolo vtedy do ohľadu vzaté, keď prišla otázka trenčianskej cukrovej fabriky na pretras. Okrem riadneho zamestnania ľudu čo fabričných robotníkov za založenie tejto cukrovej fabriky prímlúvaly sa hlavne záujmy poľných hospodárov považskej doliny. Poľní hospodári považskej doliny pestujú už od rokov cukrovú repu, čo ponevác' je zbožie tak veľmi lacné, donáša dost dobrý osov. Niektorí väčší gazdovia pestovali výlučne cukrovú repu, ale aj menší gazdovia pestujú pomerne k iným plodinám dost mnoho cukrovej repy. Pri pestovaní repy vystavení sú naši hospodári ľubovóli cudzích, českých a moravských fabrikantov, ktorí sverne a jednomyslné určia cenu repy a hľadajú iba na vlastné záujmy. Trenčianska cukrová fabrika je preto založená, aby chránila záujmy cukrovú repu pestujúcich hospodárov, aby zabezpečila osov z pestovania plodiny a aby popri tom

prispela aj ku pozdvihnutiu dochovávania dobytku, čo je pre poľného hospodára tak vážnou otázkou.

Tento podnik je už zabezpečený. Zabezpečilo ho samo zainteresované publikum, ktoré hneď na prvé vyzvanie podpísalo účastiny na peniaze a na repu znejúce, a zabezpečila podnik uhorská vláda, keď vyassignovala chybujúcich tristo tisíc zlatých, ktorú summu podnik behom desať rokov vláde späť vyplatí. Vysokoctený fõišpan našej stolice, osvietený pán Julius Szalavszky, všetok svoj vplyv vynaložil na to, aby zabezpečil k založeniu podniku potrebnú podporu so strany vlády, čím znovu dokázal, jak otcovsky sa stará o záujmy našej stolice.

O mnoho krajšie hovoria skutky, než tie najkrajšie slová. Prázdne reči Iudovej strany zamĺknu, veľké reči stanú sa neprijemným krikom, keď muž, ktorý si bol vždy povedomí svojich povinností a vznešenej úlohy, veľkými skutkami dokáže, kto je opravdovým dobrodincom Iudu. Obyvateľstvo trenčianskej stolice vždy robilo len v záujme vlastného prospechu, keď nasledovalo radu vysokocteného svojho hlavného župana.

O niekoľko mesiacov dymiace sa komíny oznamovať budú, že trenčianska stolica stala sa pričinením vlastných synov zase bohatšou o jeden veľkolepý podnik. Nech je zdar práce tak veľký, jak veľká je dobrá vôľa, aby naším poľnohospodárskym pomerom bolo v každom ohľade odpomožené. A tak keď aj nie veľmi rýchle, ale iste so stupňa na stupeň budeme napredovať.

Veselé Vianoce.

Poviedka.

Stalo sa to asi pred štyridsiatimi rokmi. V Pešti, v jednej ulici mal Ján Kondor väčší obchod, ale keď sostarnul, obchod predal, lebo si bol dosť nadobudol na svoje staré dni.

Žil cele o samote. Jeho manželka už dávno odpočívala na cimiteri. Jeho syn Jožko, ktorý by bol mal ďalej viesť obchod, na jednej ceste prechladol a v cudzine umrel.

Podobizne manželky a syna visely v chyži nad pohovkou. Kondor sa často na ne zadíval a zamysliac sa na pominulé časy, z hlboka zavzdychal.

Ale na tretiu podobizňu nikdy sa nepodíval. Keď jeho zrak v tú stranu zablúdil, kde visela podobizňa, roztrpčený odvrátil sa. Bola to podobizňa jeho dcéry Marky, peknej Marienky, jako ju niekedy susedia nazývali. Jeho dcéra bývala síce v Pešti, ale pre neho už dávno zomrela.

Starý, ustatý, chorľavý človek úplne bol zanechaný na seba. Obsluhovala ho vdova Perličková, ktorej dal za to byť zdarma v zadnej časti domu. Tam bývala so svojimi deťmi a mimo riadenia chýz nosievala Kondorovi raňajky. Kondor každodenne po raňajkách vyšiel na prechádzku, naobedoval sa v hostinci a popoludní navrátil sa domov. V popoludňajších hodinách častejšie ho navštevoval jeho jediný priateľ Živko, ktorý tiež bol niekedy kupcom, ale sa tiež už utiahol na odpočinok. Pri takejto návšteve starí páni zapálili si na fajky a rozpomínali sa na staré, dávne časy, na všetko, len nie na dcéru Kondorovu, ktorej bol Živko krstným otcom, lebo Kondor nechcel o nej ani počuť.

Rok blížil sa ku koncu. Mrzlo. A keď Perličková priniesla raňajky Kondorovi v Štedrý deň, rozpovedala mu jaká je zima vonku.

— Bola som už na placi — hovorila — kúpiť vianočný stromček pre tie moje detúrence. Veru je zima. Mali by vidieť tie deti jako sa radujú, skákajú a vyzvedajú sa, čo im donesie Ježiško. No veď ani my sme inakší neboli.

Nerozumela, čo jej Kondor odpovedal. Položiac raňajky pred neho odišla. Kondor sadnúc na pohovku, pohrúžil sa v myšlienky. Vianoce! Jaká radosť panovala niekedy v jeho dome a teraz všetko ticho. Jako sa tešieval v svatvečer so svojou manželkou nad svojimi dietkami, ktoré radosťou naplnené bozkami ho obsýpaly. A teraz stojí tu samotný, opustený.

Obrátil sa k stene. Dlhšie než riadne díval sa na podobizňu svojej manželky a syna, ale na podobizňu dcéry nepohliadol. Pohrúžený v myšlienkach na minulosť, keď i on kupoval darčeky pre svoje dietky a priučal ich, aby to nespozorovali, požil svoje raňajky a soberal sa na svoju riadnu prechádzku.

Sňožilo. Obliekol svoju starú cestovnú bundu, ktorá už síce vyšla z módy, nuž ale veď keď padá sňah, nikto nehľadá na módu. Vyšiel z domu a videl ľudí, ktorí sa ponáhľali s balíkami nakúpených darčiekov domov. Zaumienil si, že nepojde cez námestie, ako riadne, kde je teraz mnoho ľudí kupujúcich potrebnosti na sviatky ale v svojej zamyslenosti na zašlé časy ani nespozoroval, len keď mu na námestí ponúkali ku kúpe rozličné hračky pre deti.

— Milý pane, len 15 krajciarov táto lútko.

— Šesták tento anjelič! ráčte kúpiť!

— Nepotrebujem! riekol a uberal sa ďalej, ale v tom mu malí obchodníci už tiskali hračky do obrovských vrečák jeho bundy. Ač bol rozmrzený, musel sa nad týmto zasmiať. Rozopjal bundu, vytiahol pugilár, ale práve v tom okamihu obklopilo ho niekoľko dievčenic odených vo vetkých šatách, ktoré s prosebným hlasom ponúkaly mu hračky, výrobky svojich núdzných rodičov na predaj.

— Ja to nepotrebujem! — riekol, ale malé predavačky vidiac, ako to robili kupei, i ony mu hračky tiskly do vačkov. Kondor sa usmial a platil všetkým čo si žiadali, vediac jaká asi bieda panuje u rodičov predavačiek.

Za okamih vačky Kondorove byly preplnené a taktó nemohol odísť do hostinca. Navrátil sa teda domov, vyprázdnil vačky, všetko pokládol na stoličky a v lepšej nálade než prv bral sa bočnou ulicou do hostinca na obed.

* * *

Hodiny ukazovaly už štvrtú, keď sa z popoludňajšieho driemania prebudil. Perličková priniesla mu kávu a zapálila lampu, pri svetle ktorej vidiac množstvo hračiek, tázave pohliadla na Kondora.

— Kúpil som ich na vianočnom trhu. Zanešte to svojim deťom!

— Ale pán Kondor! — zvolala radostne Perličková — veď im to bude až pri mnoho. I ja som už deťom kúpila. Jaký ste dobrý — ďakujem, ďakujem! Dnes dám deťom len polovicu z hračiek — ostatné im odložim na narodeniny. Ďakujem! Boh vám to odplat!

S tým pokľakla a sberala hračky do zástery. Vtedy ktosi zangal.

— Otvorte, prosím! riekol Kondor.

— Dobrý deň! — pozdravil sa vstupujúci Živko a priateľsky potriasol svojmu priateľovi ruku. Perličková medzi tým odišla.

— Z domu prichádzaš? — pýtal sa po malej preštávke Kondor.

— Ano! — odpovedal Živko a zapaloval si fajku.

Klamal. Prichodil práve od Marky, ktorej deťom zanesol vianočné darčeky. Pred Kondorom neopovážil sa to povedať.

— Pekná Marka! — hovorievali niekedy susedia, keď sa obznámila s mladým fabrikantom Jánom Kováčom. Mladí sa zamilovali, avšak otec nechcel k sňatku privoliť, majú predtuchu nešťastia. A keď jej otec riekol, aby si volila medzi ním a šuhajom, Marienka riekla, že bez Kováča žiť nemôže.

Rozmrzený otec nad neposlušnosťou svojej dcéry, vydal jej dedičstvo po matke a mladí ľudia začali gazdovať. Kováčovi šťastie neprialo, fabrika padala a s ňou i Kováč. Narodilo sa im dvoje detí, najprv dievčatko, potom chlapec. Kováč všemožným spôsobom snažil sa najst výživu pre svoju manželku a dieťky, i sám pracoval v dielni do pozdnej noci ale to všetko nepomáhalo, padal a padal ustavične. V práci, pri ktorej videl pred sebou len svoju familiu, raz sa prestydil, obľahol a viacej nevstal. Pri jeho predčasnom hrobe stála hlboko zkomutená Marienka so svojimi dieťkami a Živko, ktorý o smrti Kováčovej upovedomil Kondora a prosil ho, aby odpustil svojej dcére a pomáhal jej v núdzi.

Prosby Živkove ale nepomohly, lebo Kondor hlboko zanevrel na svoju dcéru a Marienka zase dala Živkovi na vedomie, že pomocí nepotrebuje, že sa ona i so svojimi sirotami udrží z práce svojich rúk. Marienka ešte v dome rodičovskom naučila sa pekne šiť a behom pár dní po smrti svojho manžela dostala stálu prácu šitím bielizne pre jeden obchod a tak bola od hladu i so svojimi dieťkami zachránená.

Živko bol jediným jej dobrým priateľom, krstným otcom, ktorý ju navštevoval. V malej izbičke Marienkynej vždy zavládla radosť, keď sa Živko objavil. Nikdy neprišiel s prázdnyim vačkom a tak jako predošlé roky, i teraz sa postaral, aby siroty dostaly pekný vianočný stromček obohatený dárkami.

Živko tajil vždy svoje návštevy u Marienky pred Kondorom a ani teraz nič nespomenul pred ním. Ticho, bez slova sedeli teraz oba priatelia, keď zrazu vstúpila dnu Perličková a zvolala:

— Pán Kondor, Pán Živko! Nech sa vám len ľubi pozreť tie moje detičence ako sa radujú, ako vísajú. Takéto pekné vianoce ešte sotva kedy zažili.

— Drahá moja Perličková, — riekol Kondor — z takýchto radostí sme my už dávno vyrástli. To je už nie pre nás!

Perličková znova prosila svojho dobrodinca, aby sa prišiel podívať na radosť jej detičenec, ale keď videla, že jej slová nemajú na neho účinku, namrzená vyšla z pánovej chyže. Živko spozoroval, že trochu prisilne buchla dvermi.

— Vidíš, — riekol obrátiac sa ku Kondorovi — urazil si ju. V takýto významný sviatok nemal si odopreť jej prosbu.

Živko hovoril o Vianociach ďalej a Kondor sa zamyslel, čím ďalej hovoril Živko, tým rozúlenejším sa stával Kondor. Vzal si k srdcu, že tú ženu, ktorá ho už od rokov verne ošetrovala, odoprením takejto malichernosti hlboko urazil. Rozhodol sa konečne, že obetuje okamžik času a ju navštívi v Štedrý večer a že jej takto dokáže, že ju nechcel uraziť.

Sdelil toto svoje rozhodnutie Živkovi, ktorý naskutku vstal a už pomáhal Kondorovi obliecť teplejší kabát. Prv, než došli ku dverám Perličkovej vzadu domu, už počuli vresk, pískanie, trúbenie natešených

detí. Kondor by sa bol najradšej späť vrátil, ale Živko už zaklopal na dvere a Perličková v tom okamihu stála už pred nimi.

— Nech sa vám páči len ďalej! — volala uradená Perličková. To je veru pekné od nich, že ma navštívili.

Na stole v prostredí chyže stál vianočný stromček osvietený svetlom sviečok. Perličková ponukla ich, aby si sadli. Kondor a Živko akonáhle zaujali svoje miesta, hneď sa ku nim hrnuli Perličkovej deti, ukazujúce svoje hračky, ktoré našly pod vianočným stromčekom. Perličková videla, že jej deti až nadmier sužujú svojim vysvetľovaním prišlých pánov a preto ich i s hračkami usadila do kúta.

Perličková bola ale šikovná osoba, vedela si uctiť hostov a hneď sa objavila s tanierom koláčov a i v pohárku ponúkala víno.

Kondor medzi tým, čo sa Živko rozprával s Perličkovou, zadíval sa na ihrajúce sa deti v kúte. Prišla mu na um jeho mladosť, keď i on niekedy tešil sa vianočnému stromčeku. Jeho tvár žiarila radosťou a zamračil sa len vtedy, keď mu prišla na myseľ jeho dcéra so svojimi sirotami.

Zrazu predstavila sa mu v duchu jeho dcéra Marienka so svojimi sirotami Jankom a Aničkou. Mali mená svojich starých rodičov. Kondor sa ešte býť v biednej chyžke svojej dcéry, videl ako sa jeho vnúťatá tešia vianočnému stromku, ako vyskakujú okolo matky, pýtajú sa na svojho starého otca a v tom ním trhlo, keď sa vzpomáтал, jeho oči boly plné slz. Živko videl, čo sa asi deje v duchu Kondorovom, ale ho nevyrušil. Zrazu Kondor vstal a riekol:

— Poďme!

Obidvaja tak rýchle odišli, že to bolo Perličkovej až nápadné. Živko vediac, čo sa deje v srdci Kondora, nepýtal sa čo chce, ale rovno šiel s ním na ulicu, zastavil tam jeden prázdny koč, riekol kočárovi ulicu a číslo domu, v ktorom bývala Kondorova dcéra Marienka a vtisknúc svojho priateľa do koča, viezli sa k Marke.

Kondor zabudol na svoj hnev. Jeho srdce túžilo po videní Marky a jej dieťok.

Koč zastal. So svojím priateľom vyšiel po schodoch a necítil sa viac chorým a starým. Stáli pred dverami. Živko zaklopal a Kondor poslúchal kedy zavznajú kroky jeho dcéry.

Marienka bola už prv vyhasila do poly zhorené sviečky na stromčeku, aby ich mohla ešte raz zapáliť v Silvestrový večer. Anička ukladala svoju bábku a Jankovi vysvetľovala matka v jednej knižke obrázky. Práve vtedy počula klopanie a vyšla do pitvora otvoriť dvere. Svetlo lampy cez otvorené dvere chyže osvietilo pitvor.

— Marienka! — zvolal Živko, keď sa otvorily dvere — ja ti prinášam najkrajší vianočný dar — tvojho otca!

— Dieťa moje! — zvolal Kondor ale v návale žiaľu a radosi viac prehovoriť nemohol.

— Otecko, drahý otecko! — vykrikla Marienka a dojatá klesla do náručia otcovho.

Živko dojatý nad týmto výjavom vkročil do chyže a zvolal:

— Deti, tu je starý otec!

Vyviedol deti do pitvora a malý Janko s Aničkou bojazlivo pozeraly na starca, ktorého predtým nikdy nevidely. Kondor objal potom svoje vnúťatá, ale pre slzy ich nevidel a šeptal:

— Ano, ja som váš starý otec!

Živko znova zapálil sviečky na vianočnom stromku. Kondor sadol na stoličku a Marienka poklaka vinúce sa s deťmi k jeho kolenám.

— Janko, Anička, či máte radi svojho starého otea?

Marienka šťastná pozerala na svojho otea. V tejto hodine nemysleli na tú prietruž, ktorá povstala medzi otcem a dieťaťom preto, že nasledovala človeka bez otcovského požehnanja.

A čím ďalej sa díva Kondor do očí svojej dcéry a vnúčaťom, tým hlbšie preniká otcovská láska jeho srdce. Oh, jak šťastná to náhoda, že mu predavačky natísly hraček do vrecák. Inak by nebol mal čo darovať Perličkovej, nebol by prišiel ku nej a nebola by ho pohla radosť detí ku návšteve svojej dcéry a vnúčať. Požehnaná buď vôľa Hospodina, ktorý vymazal hnev zo srdca otcovho.

Ešte dlho bavili sa priatelia u Marienky. Nevýslovná radosť zavládla v malej chyžke a uradostený Kondor premáhajúc slzy radosti hovorí:

— Marienka, zajtra hneď rano prídeš i s deťmi ku mne, a viac z môjho domu neodídeš,

Budúce vianoce oslávi Kondor v kruhu svojej dcéry a vnúčať, ktorým — už teraz sa chystá — pripraví utešený vianočný stromček. Bude že to radosti.

Vyzvanie k predplateniu.

Týmto číslom sme s Božou pomocou dokončili prvý ročník.

Nie sme viac neznámi pred ct. čitateľstvom, bo ved nás mohlo dobre poznať z dosavadného účinkovania nášho. Ct. čitateľstvo mohlo sa z dosavadného nášho účinkovania presvedčiť, že sme si vytkli za cieľ peknú úlohu, ktorú sa usilujeme aj všemožne dosiahnuť.

Úlohou našou je v pravom svetle poučovať čitateľstvo o všetkých udalostach vlasti našej.

Úlohou našou je ďalej, občiansky pokoj, ktorý bol posledne makave narušený agitáciami ľudovej strany, zpätuviesť. Pracujeme na tom, aby občania žili v svornosti a láske, čo členovia jednej jedinej rodiny.

Kocháme sa nádejou, že sme sa od tohoto vytknutého cieľu v ničom neodchýlili.

Pekný tento náš cieľ zasluhuje aj všestrannej podpory. O túto prosíme snažne všetkých priateľov našich zásad.

Jako dosiaľ, tak aj na budúce budeme sa usilovať podávať ct. čitateľom časopis rozmanitého obsahu, ktorý sa bude popri zdravých politických úvahách zaoberať aj s priemyslom a kumpetivom, taktiež bude poskytovať aj hospodárske pokyny. Mravnopoučné rozprávky tiež budeme pestovať. Jedným slovom v časopise našom najdu dosť čítania jak politici, tak aj tí, ktorí radšej obľubujú poučné a zábavné veci.

Úctive prosíme všetkých priateľov nášho časopisu, aby ho všemožne v kruhu svojom rozširovali. *Smer a zásady, ktoré zastávame, zaslúžia všestrannú podporu.*

Teraz pri nastávajúcej premene roka snažne prosíme všetkých našich priateľov, aby časopis náš rozširovali, aby s ním ľud oboznamovali. Spravia týmto nielen vlastenecký skutok, lež osozif budú aj ľudu, lebo mu poskytnú taký časopis, ktorým známosti svoje všestranne rozšíri, všestranne sa vzdelá.

Predplatná cena je tak nízka, že ju aj chudobnejší náš spoluobčan môže zaplatiť.

Predplatná cena na celý rok obnáša 2 zl.

na pol roka 1 zl.

na štvrt roka 50 kr.

Predplatitelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš za pol ceny.

CHÝRNÍK.

Všetkým našim pánom čitateľom a priateľom prajeme šťastlivé vianočné sviatky!

Jeho veličenstvo kráľ strávi Štedrý večer u svojej dcéry arcikňažny Marie Valerie v Lichteneggu a odtiaľ pôjde na návštevu arcikňažny Gizelly do Mníchova.

Z príležitosti narodenin jej veličenstva kráľovnej dňa 24. t. m. odbyvajú sa slávnostné služby Božie v kaplnke kráľovského hradu v Budíne.

Nový podžupan v Tekove. Za podžupana tekovskej stolice väčšinou 51 hlasov zvolený bol Béla Simonyi a za hlav. stoličného fískusa väčšinou 25 hlasov zvolili Franca Persayho.

Sväto-štedfanské relikvie v Kaloči. Pre svoju dobročinnosť všeobecne známy kaločský arcibiskup Juraj Császka kúpil asi za stotisíc zlatých strieborné poprsie svätého Štefana, ktoré bolo vystavené v priemyselnom oddelení millennárnej výstavy. Kúpou tohoto umeleckého diela arcipastier chce položiť základ pre zaopatrenie svätoštedfanských relikvií pre kaločský stolný chrám, ktorému je sv. Štefan patrónom. Arcibiskup teraz robí kroky, aby zaopatril lebku sv. Štefana stráženú v Stolnom Belehrade, ktorú by uložil do práve kúpenej sochy.

Strašné nešťastie v bani. V kamenouhelnej bani rakúsko-uhorských štát. železníc v Rešici udalo sa strašné nešťastie dňa 18. t. m. večer o 7. hod. V bani nahromadené plyny (gázy) pravdepodobne od kahanca jedného baníka vybuchli takou silou, že sa obloky susedných domov roztkly, strojáreň, vyťahovací stroj vyhodilo do povetria, podstavce v bani zhorely a na mnohých miestach sa zem zarútila. V bani pracovalo vtedy stotridsať baníkov, z ktorých vytiahli dosavád 34 mrtvých a 37 ťažko ranených. Ostatní 64 pravdepodobne tiež zahynuli, lebo ich vyslobodenie držia za nemožné. Na zachránení nešťastných baníkov pracuje stále 300 ľudí. Šachta je hlboká 450 metrov. V nedeľu popoludní

pochovali osemnásť mrtvol. Nárek vdov a sirôt ozýva sa na okolí, a pri vyťahnutí každej mrtvoly alebo raného nešťastníka odohráva sa srdcovúci výjav, keď manželka uvidí zohaveného svojho manžela, rodičia syna a siroty otca. Baníci sa už aj postavili proti vrchnosti, lebo sa rozchýrilo, že pochovávajú aj živých, a utíšili sa len vtedy, keď im dokázali, že je to nie pravda.

Veľké nešťastie na poľovačke. Z Vespřemu oznámujú: V bakoňskom lese pri Zirci gróf Franc Nádasdy náhodou zastrelil svojho lesníka Takácsa. Nešťastie sa udalo tak, že puška vypálila práve vtedy, keď si ju chcel gróf posprávať a guľa vpáľiac horárovi do stehna, prepárala celé jeho telo. Gróf vzal raneného na svoj koč, ale pokým zavolali do kaštieľa lekára, horár skončil. Zanechal vdovu a osem detí, o ktoré sa gróf hneď postaral.

Daňový úrad vo Zvolene. Ministerstvo financií už od dávnejšieho času chce rozmnožiť daňové úrady cieľom napravenia peňažnej administrácie a v záujme daň platiaceho obyvateľstva. V najbližšom čase otvorí daňový úrad vo Zvolene a ešte na dvoch iných miestach. Ešte asi dvanásť daňových úradov má byť otvorené budúceho roku.

Odobraté povolenie. Ministerstvo obchodu grófovi Albertovi Zayovi a grófovi Kolomanovi Eszterházymu dané povolenie ohľadom prípravných prác železnice z Tr. Teplej do Žabokrek, potom z Bánoviec do Zay-Uhrovca stavať sa majúcej nepredĺžilo, bo patriční od času administratívneho, r. 1893. prevedeného pochodenia čiar týchto v záležitosti stavby spomenutej železnice *neurobili ani kroka*. Minister súčasne vyslovuje, že odobraté povolenie toto inému podujimateľovi hotový je prepustiť.

„Piesne ľudovej strany.“ V Budapešti bola vyšla knižička Piesne ľudovej strany, v ktorých videlo štátne zástupníctvo búrenie proti civilnému manželstvu a náboženstvám a preto proti pôvodcovi básni zdvihlo obžalobu. Pred porotu boli povolaní Štefan Paška 41-ročný kat. farár, Franc Bleszkány 48-ročný kaplán a Anton Mayer 26-ročný šuster. Obuvník jako pôvodca prišiel na lavicu obžalovaných, poneváž jednu časť veršov on napísal a druhú časť sossbieral. Paška dľa obžaloby vydanie sväzku napomohol peniazmi a Bleszkány spoluúčinkoval pri vydaní. Porota jednohlasne vyhlásila všetkých troch za nevinných.

Pre očnú nemoc. Jako známo, po segedinských ťaňach je očná nemoc trachoma veľmi rozšírená a aby sa šíreniu choroby všemožným spôsobom urobila prietrž, minister na radu zdravotníckeho dozorcú zakázal na tom okolí i ten starý zvyk, že z príležitosti svatieb mladucha rád radom idúc s misou vody umýva tvár svatobným hostom a potom ich jedným uterákom poutiera. Trachoma na okolí Segedína po ťaňach zúri v takej miere, že ministerstvo vyslalo ta šesť lekárov.

Filloksera sa rozmáha. Vinice na prešporských chotáre sú tiež už napadnuté filloxerou, vďaka tomu ale úroda tohoto roku keď aj nie, čo sa jakosti dotýka, tak aspoň ohľadom mnoha zodpovedala. V celej stolici museli dosaváď vyklčovať asi 9 tisíc kvadrátných siah viníc, čo je v pomere ku ešte zdravým viniciam plocha tak malá, že ďalšie klčovanie už i zastavili. Ďalej objavili filloxeru v obciach Gala a Zurány v možoňskej stolici, následkom čoho obce tieto ministerstvo obchodu postavilo do zátvoru. I *skalické*, dobrú povest' požívajúce vinice sú už v nebezpečenstve, bo v susednej Strážnici na Morave tiež už úradne konštatovali filloxeru.

Nešťastie Rothschildovej dcéry. Dcéru parížskeho baróna Gustava Rothschilda, barónku Leonino, na poľovačke usporiadanej na počesť vysokej francúzskej aristokracie, shodil kôň a udrela sa o strom tak nešťastne, že s rozpuknutou lebkou, bez povedomia klesla k zemi. Barónka po trojhodinovom trápení skonala. Nešťastná žena bola 25-ročná, pred štyrmi rokmi vydala sa za baróna Leonina a bola matkou dvoch detí.

Zamrzol. Kapitúlský horár v obci Hont-Bešeňove išiel po svojej povinnosti do hory kúpené drevo dávať ľuďom. Bola tuhá zima, horár pravdepodobne si viac upil a išiel ďalej do hory, sľubujúc že sa vráti, ale sa nevrátil, bo na druhý deň ho našli drevorubači zamrznutého.

Pozor na deti. V Horných Žemberovciach z neopatery rodičov zhorelo jedno 4-ročné dieťa, od nŕh až po pás. Otec dieťaťa išiel rano na trh do Levíc a matka, ktorá s dieťaťom bola sama doma išla predpoludním do pajty doniesť krmu pre statok, a dieťa nechala v kuchyni pri ohni sa zhrievať. Dieťa nabralo si ublia do sakáčky, od toho sa mu šaty chytily, a keď sa matka navracala, dieťa utekalo už s krikom proti nej. Matka v chytrosti podusila oheň na ňom, ale od veľkej bolesti po 10 hodinovom trápení dieťa zomrelo.

Chceli nazad dostať svoje peniaze. Pavol Drudáč z Malej Lehoty v Orave odišiel do Pucova a sinkassujúc od svojich dlžníkov asi 60 zlatých pozde večer navracal sa domov. V blízkosti Medzibrodia z krovia pri dedinskom mlyne vyskočili štyria chlapi a zastali mu cestu chytili ho, hodili na zem, ručníkom zapehali mu ústa a zbijúc ho na smrť, obrali ho o peniaze a ušli. Mysleli, že Drudáč keď i nezomrel, do rana zamrzne. Nešťastný človek ale o krátky čas prišiel k sebe, jeho volanie zaslúchol mlynár, ktorý ho potom odniesol do mlyna. Vec rozpovedal a žandári pochytili zlodějov a to v osobách tých istých ľudí, od ktorých si Drudáč sinkassoval dlžobu. Ján Meizel Povala, Michal Malik, Ján Mareta a Ján Drna boli tí, ktorí si takýmto spôsobom chceli zpät' vydobudnúť peniaze. Teraz očakávajú zaslúžený trest za svoj hanobný skutok.

Defraudoval štyridsaťjeden tisíc zlatých. Anton Dittrich 44-ročný sekretár pri direkcii baní a hüt rakúsko-uhorskej spoločnosti štát. železníc defraudoval štyridsaťjeden tisíc zlatých a dňa 12. t. m. ušiel z Budapešte. Na Dittricha, ktorý stál v službe spoločnosti už 16 rokov počiatkom tohoto roku sverili platenie dane. Tieto summy sviedly predtým poctivého človeka ku defraudácii, lebo vysvitlo, že z tých peňazí, ktorými mal vyplatiť daň spoločnosti, zpreneveril 41 000 zlatých. Pri poslednom platení dane podržal si 9000 zlatých a pýtajúc si trojdňový urlaub zmizol z Budapešte zanechajúc listy pre svoju manželku a direktora spoločnosti. Teraz ho hľadajú.

Podivný zvyk štedrovečerný. Podivne byly slávené vianoce v prvom desaťletí tohoto storočia vo Lvove. Vo všetkých poľských domoch bol vtedy na Štedrý večer jedálny stôl pokrytý huste senom na pamiatku jasli Spasiteľových a teprv na seno bol prestrený obrus. Potom prišli na stôl ryby všemožnej úpravy a národné jedlo vianočné, ktoré sa vo všeobecnosti zvalo „Kutja“, a záležalo zo svarených zrn pšeničných s makom. Keď bola kutja na stole, nabral z nej domáci pán veľkou lyžicou a jej obsah hodil ku povale. Jestli sa kaša na poval prilepila, pokladané bolo to za dobré znamenie pre nasledujúci rok, keď ale spadla dolu, nebola to nijak priaznivá zvest' ohľadom na budúcnosť. Obyčajne sa však silným hodením prilepila, načo byly jej kúsky sobrané a pečlivo uschované do samého leta, kedy byly

rozvarené a dané drúbeži. Poval po takomto hádzaní nevybládala príliš vábne, ale bolo požiadavkou, aby tak ostala až do Troch kráľov.

Medzinárodná konferencia železničnej správy usniesla sa na tom, že čas vo voznom poriadku udávať sa bude dľa spôsobu talianskeho, dľa ktorého sa hodiny počnúc od jednej po polnoci čítajú až do 24 hodín. Týmto odpadne označovanie nočných hodín, a bude sa označovať ku pr. odehod vlaku o 9. večer nabudúce o 21. hodine. Zpočiatku to bude síce čudno vyzeráť, ale o krátky čas obecnosť iste nahliadne výhody označovania tohoto, bo ním odpadne — ako rečeno — označovanie hodín nočných, ktoré zavdávalo veľmi často príčinu ku nedorozumeniam.

Veľkú cestu vykonal na bicikli Koloman Kerékgyártó z Miškoveca. Dňa 4. septembra pohl sa z Budapešti a cez Viedeň, Prahu, Berlín, Amsterdam, Brüssel, Paríž, Metz, Bazel, Luzern, Milano, Benátky a Fiume navrátil sa domov. Cesta trvala sedem týždňov.

Výbuch vo fabrike. V Cromerovskej fabrike na zápalky v Aschafenburgu udal sa výbuch zápalistých látok, rozbíral celú budovu a pätnásť dievčieniec, ktoré boli tam zamestnané, prišlo o život.

Jubiläum telegrafu. Dňa 19. t. m. bolo tomu práve 50 rokov, čo v monarchii našej odovzdali do verejného úžitku prvý elektrický telegraf, asice medzi Viedňou a susedným Floridsdorfom. Túto asi 11 kilometrovú čiaru predĺžili onedlho až po Breslavu. V samom Uhorsku telegrafická čiar je dlhá dnes už vyše 25 tisíc kmetrov, pričom ale medzi jednotlivými väčšími mestami je viacej drotov ťahano. Telegraf dostal však konkurenta v telefone, a obehodné zprávy medzi väčšími mestami v Uhorsku vybavujú sa už telefonom, lebo týmto sa môžu ľudia sami shovárať.

Anglický parlament je, ako známo, najstarším na svete, lebo trvá už od roku 1282. Za viac než 600-ročného trvania tohto zákonodarného sboru, bolo vydano okolo 20.000 zákonov a ustanovení, z ktorých v platnosti nachodí sa posavád asi 5000. Z týchto podnes ešte platných zákonitých ustanovení bolo vydano 3300 len za panovania terajšej kráľovnej Viktorie a ostatné z dôb jej prechodcov na anglickom tróne.

Jako kde chovajú vojakov. Istý anglický časopis uverejňuje zaujímavé údaje o tom, jaké množstvo potravy obdrží vojak denne v rôznych krajinách. Tak dostane vraj japonský vojak denne 7 uncií (uncia rovná sa približne 28 grammom) mäsa; rakúsko-uhorský a španielsky 8 uncií; francúzsky, turecký, nemecký, belgický 9 uncií; taliansky 11, anglický 12 a ruský 16 uncií v každej porcii. Najväčšiu porciu mäsa dostáva vojak v Severnej Amerike: obnáša vraj denná dávka 20 uncií. Najviac chleba „kommisáru“ dostáva vojak v Rakúsko-Uhorsko (32 uncií) a najmenej v Anglicku (16 uncií). V nemeckej armáde pripadne na vojaka 28 uncií chleba, vo Francúzsku, Itálii a Spojených štátoch 22 uncií a v Rusku 17 uncií. Jestli sú tieto dáta pravdivé, tak by naši vojaci dostávali najmenej mäsa a najviac chleba v celej Európe, čo ale nedokazuje, že by im mäso nechutnalo.

Pozor na agentov! Agenti jednej loďovej spoločnosti písomne sa zaviazali, že z Uhorska a Rakúska pätnásť tisíc vystahovalcov odvedú do Ameriky a už dosavád podarilo sa im naviesť na cestu do Ameriky mnoho ľudí. Tak z Triestu oznamujú, že do Geny došlo 850 uhorských, horvatských a korutanských vystahovalcov.

zkade ich loď prevezie do brazílskeho prístavného mesta San-Paulo. Vo Fiume zadržali 200 vystahovalcov, lebo listiny nemali v poriadku. Jako sme to už boli spomenuli, v Brazílii panuje teraz veľká núdza o prácu ale nesvedomiti agenti sa o to nestarajú, len nech oni majú zárobok.

Najstarší recept proti oplešiveniu rozlúštil istý anglický vedomec na starobyľom papyruse. Recept bol písaný pre Chatu, matku dvanásteho kráľa z prvej egyptskej dynastie, ktorý panoval asi štyritisíc rokmi pred narod. Krista. Recept zneje: Uvariť 1 psiu labu, 1 datlu, 1 somárske kopyto v oleji a tým pevne drhnúť kožu na hlave. — Treba to oprobovať, lebo ani dnešná veda nevyňašla ešte žiadneho istého lieku proti plešinám.

Pritomné číslo ohľadom na vianočné sviatky vydali sme miesto nedele vo štvrtok. Najbližšie vyjde 3. januára budúceho roku.

KU OBRAZKU.

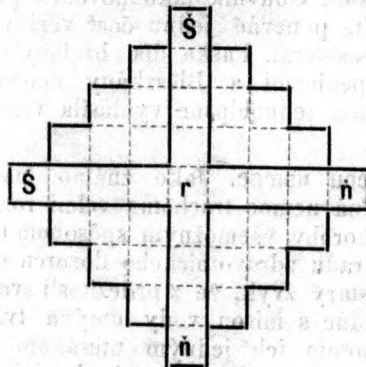
Vianočný stromček.

V našom vyobrazení podávame jeden z výjavov, jaké sa odohrávajú obzvlášť po ústavoch pre výchovu osirotelých detí. Deti nemajúce ani otca ani matky pripravujú sa k sviatkom vianočným, keď príde Ježiško a donesie im darčeky, že sa dobre chovaly. Ó, bár by z úbohých sirôt, ktoré dnes tešia sa príchodu Ježiška, vyrástli hodní ľudia spoločnosti ľudskej.

K OBVESELENIU.

Križová hádanka.

V tomto križi ulož slová: Budín, mandule, strýčko, včera, len, sto takým spôsobom, aby ti dali názov z hora na dol jedného veľavýznamného dňa v roku a keď tie isté litery povpisuješ do prostredného radu s ľava na pravo, obdržíš tiež ten istý názov.

Nasledujúce slová umiestť tak, aby ti dali od prvej písmeny prvého slova šikmo do poslednej písmeny slova posledného názov jedného cirkevného zvyku, ktorý vykonávajú duchovní po Novom roku.

T r n a v a
k o l e n o
b r á z d a
k o š e l a
V u l k á n
K o š i c e

Rozlúštenie v budúcom čísle.